

Eriävä mielipide tarkastusvaliokunnan arviointikertomukseen 2021

Kehittämisstrategia

Kaupungin kehittämisstrategia / kaupunkistrategia määrää viidelle painopistealueelle tavoitteet, niiden saavuttamiseksi toteutettavat toimenpiteet v 2021 ja [edistymisen] mittaamisen. Näihin painopistealueisiin kuuluvat 1. väestön kaksikielisyys, osallistuminen, hyvinvointi ja terveys; 2. yhteistyö yrittäjien ym yhteisöjen (kumppanien) kanssa; 3. ympäristö ja kestävä kehitys; 4. varhaiskasvatus ja opetus; 5. resurssit: henkilöstö, talous, kiinteistöt, digipalvelut.

Strategia on sekava. Strategiataulukon *Tavoitteet 2018 - 2022* -sarakkeessa on kuvattu strategia *päämääriä*, joihin on pitänyt pyrkiä valtuustokaudella, mutta ei ole määritetty kohdealueen kriittisiä (muuttuvia) ominaisuuksia ja niille mittareita tavoitearvoineen. Vuotuisen toiminnan tavoitteena pitäisi olla määrätty kohdealueen tila vuoden lopussa. Tavoitteet-sarakkeessa on listattu toimenpiteitä tai ohjelmia. Kehittämisstrategia ei osoita tavoitteiden toteutuksesta vastuullisia (toimialoja tai tulosalueita, joiden pitäisi tarvittaessa selvittää tavoitteitaan). Ehkä tarkastusvaliokunnalle kuuluisi ennen arviointia selvittää valtuuston tavoiteasettelua. Strategian onnistumisen arvioimiseksi pitäisi saada vertailukelpoista tietoa kohdealueitten tilasta eri vuosina ja ainakin kauden ensimmäiseltä ja viimeiseltä vuodelta.

Mittaaminen-sarakkeen mukaan pitäisi todeta toisinaan vain, onko toimenpide suoritettu vai ei, mutta mittaamisellahan pitäisi selvittää, missä määrin toimenpiteillä on päästy lähemmäksi tavoitetilaa (päämäärää). Mittaamisen kohdalla on toisinaan esitetty selviä tavoitteita.

Strategia viittaa moniin kohdealuekohtaisiin tai poikkihallinnollisiin kehitysohjelmiin, joissa on sitten ehkä esitetty tavoitteita - ja nämä eivät ole sitovia. Näitä ovat kaksikielisyys-, osallisuusohjelmat, hyvinvointisuunnitelmat ja ikäohjelma, lähisuhdeväkivallan ja koulukiusaamisen estämisen ohjelmat, yrittäjyys- ja elinvoimaohjelmat, liikkumisohjelma, kulttuurisuunnitelma, Hiilineutraali Kauniainen, Tiedolla johtaminen, Työhyvinvointiohjelma, ICT-ohjelma (digiohjelma) jne.

Kaupungilla ei ole operatiivista kehittämisstrategiaa, joka ohjaisi yleisesti kaikkea tuloksellista kehittämistoiminnan järjestämistä alkaen ongelmien tai kehittämiskohteiden tunnistamisesta kehittämisprojektin käynnistämiseen ja päättämiseen. Sellainen sanoisi, mitä periaatteita pitäisi noudattaa kehittämisen kohdentamisessa (esim ongelmien ennaltaehkäisy vs ongelmien korjaaminen), investointihankkeiden järkevyyttä ja kannattavuutta arvioitaessa, ratkaisuvaihtoehtojen vertailussa, ohjelmien ja hankkeiden tavoitteiden asettelussa ja ohjauksessa, dokumentoinnissa sekä kokemusten ja tulosten arvioinnissa ja päätettäessä niiden käyttöönotosta. (Kehittämishankkeisiin ryhtymiseen ilmeisesti voivat vaikuttaa ulkopuolisten tarjoamat hanke- tai kokeilurahat sekä uudet tuotteet, mallit ja ideat. Hankkeet vievät kuitenkin työaikaa varsinaiselta toiminnalta, esim opetukselta.)

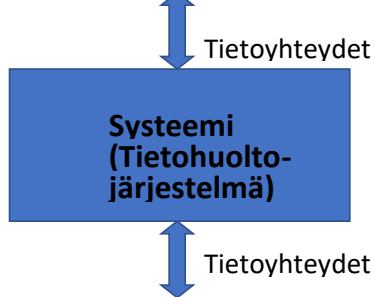
Seuraavana on arvioita kahdesta strategisesta kehittämiskohteesta.

Kaupungin tietojärjestelmät

Systeemin (rakenne)osat:

- Tietojärjestelmät
- Infrastrukturi
- - Tietokoneet ym laitteet
- - Tietokannat

Ohjaus-, palvelu- ja tukiprosessit

Muut tietojärjestelmät

Kaupungin (tiedonhallintayksikkönä) tuli laatia kaupungin *tiedonhallintamalli* 1.1.2021 mennessä. Tiedonhallintamallin kohteen (eli kaupungin tietojärjestelmien ja niiden infrastruktuurin kokonaisuuden) voi käsittää systeeminä, joka rakentuu osista ja niiden välisistä yhteyksistä sekä osien yhteyksistä systeemin ympäristöön (ks kuvio).

Tarkoituksena on, että malli toimisi puitteina eli kehikkona. Siten tiedonhallintamalli varmistaisi, että tiedonhallintayksikön kokonaisjärjestelmän osat ovat yhteensopivia ja yhdessätoimivia. Mallilla on käyttöä arvioitaessa tietojärjestelmien välisten tietoyhteyksien tai liittymien toimivuutta. Esim siirtykö tieto tarvittaessa automaattisesti tietojärjestelmästä toiseen? Samoin voi todeta, sopiiko jokin uusi osa tai muutos järjestelmään. Ja voi myös nähdä, mitä turhia päällekkäisyyksiä järjestelmässä on, esim onko kahdella tulosalueella eri sovellukset mutta näillä sovelluksilla on sama käyttötarkoitus?

Malli varmistaisi myös, että järjestelmällä on tietoturva ja sen tiedot suojassa. Tiedonhallinnan varmistuksessa on ollut puutteita, mikä selvisi avainhenkilön poismenon johdosta.

ICT-ohjelmassa 2021 – 2023 (KH 31.5.2021) ei ole selvästi määritelty, mitä vaikutuksia milläkin kehittämishankkeella tavoitellaan. ICT menoja ei ole arvioitu käyttö- ja kehityskohteittain.

Mäntymäen koulun tarveselvitys

KH hyväksyi 8.11.2021 suomenkielisen opetus- ja varhaiskasvatusvaliokunnan (SOVV) esittämän Mäntymäen koulun tarveselvityksen ja valtuusto on osoittanut 400 000 euroa suomenkielisen alakoulun hankesuunnitteluun.

Arvioni mukaan uuden toimitilan rakentaminen suomenkieliselle alakoululle ei ole kaupungin strategisten tavoitteiden mukainen eikä läheskään paras vaihtoehto.

1. Kaupunki investoisi kymmeniä miljoonia euroja uuteen toimitilaan ja oppimisympäristöön, kun kaupungin investointikyky on epävarmaa mm sosiaali- ja terveystoimen rahoituksen muutoksen takia.
2. Suomenkieliset oppilaat joutuisivat toimimaan epätyytyttävässä oppimisympäristössä pitkään, ehkä 5 – 10 vuotta.
3. Kestävää kehitystä ei ole koulurakennuksen purku ja uuden rakentaminen, jos sen voi välttää. Kuntalaiset menettäisivät tärkeän viheralueen.

Opetustoimen ja yhdyskuntatoimen roolit vastuineen ovat menneet sekaisin, koska opetustoimi on esittänyt toimitilan tarpeen lisäksi mahdollisia tilaratkaisuja, mikä on yhdyskuntatoimen tehtävä. SOVV:n esityksen (28.10.2021) mukaan ”koulu- ja päiväkotiverkkotoimikunnan raportissa [3.6.2020] todetaan, että Granhultsskolanin kiinteistö ei vastaa Mäntymäen koulun tarpeisiin”. Tämä väite pitäisi perustella, koska sen takia on jätetty muutoin selvästi edullisin ratkaisu (F) ottamatta huomioon (ks taulukko).

Oppilasmäärien kehitys osoittaa tilan tarpeen. Opetustoimi on arvioinut varsin väljästi oppilasmäärien kehitystä, mistä yhdyskuntatoimi on huomauttanut. Tarkemman ennusteen voisi saada asuntotuotantomäärien perusteella. Silloin on otettava huomioon kaupungin strategian muutos: väestön kasvutavoite on 0,75 % (eikä 1 %). Olisiko mahdollista rajoittaa ulkopuolelta tulevien oppilaaksi ottamistakin. (Kauniainenhan ei saa riittävästi korvausta ulkokuntalaisten opetuksesta kaupungin suomenkielisissä kouluissa.)

Perusteluja vaihtoehtojen vaatimustenmukaisuuden arvioihin (asteikolla 1 ... 5) löytyy yhdyskuntavaliokunnan lausunnosta (päättös 31.8.2021 nro 89). Muuttamalla vaatimusten eli kriteerien painoja voi kokeilla, miten ne vaikuttavat vaihtoehtojen edullisuusjärjestykseen.

<i>Vaatimukset</i>	<i>Paino %</i>	<i>A</i>	<i>B</i>	<i>C</i>	<i>D</i>	<i>E</i>	<i>F</i>
Toteutushanke							
Pienet investointimenot	30	4	3	3	2	1	5
Lyhyt toimitusaika	30	4	4	3	2	1	5
Kestävää kehitystä	20	4	3	3	3	1	5
Tulos							
Hyvä oppimisympäristö	20	2	3	3	3	5	3
Kokonaisuus	100 %	360	330	300	240	180	460

Vaatimuksenmukaisuuden arviointiasteikko: heikko (1), tyydyttävä(2), hyvä (3), kiitettävä (4), erinomainen (5)

Vaihtoehdot:

- A. Mäntymäen nykyisen koulurakennuksen ym kiinteistön korjaus (korjausaste 40 %)
- B. Mäntymäen nykyisen koulurakennuksen ym kiinteistön korjaus ja D siiven laajennus (leasing)
- C. Kuten B mutta D siiven laajennus kaupungin investointina
- D. Mäntymäen kiinteistön korjaus ja toimitilan laajennus Palokunnan tontille
- E. Uuden oppimisympäristön (toimitilan) rakentaminen uimahallin lähelle + Mäntymäen koulurakennuksen purku
- F. Suomenkielisen ja ruotsinkielisen alakoulun toimitilojen vaihto

25.05.2022 Erkki Karimaa

Tarkastusvaliokunnan jäsen